

คู่มือเตรียมสอบ

ใหม่ปี
2565

กรุงเทพมหานคร พนักงานปกครอง ปฏิบัติงาน

ประกอบด้วย **ภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง**

ทดสอบความรู้ความสามารถดังต่อไปนี้ โดยวิธีการสอบข้อเขียน (คะแนนเต็ม 200 คะแนน)

1. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการทะเบียนและปกครอง ได้แก่
 - การเลือกตั้งระดับชาติ การประชามติ การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร
 - ด้านการทะเบียนราษฎร ได้แก่ การแจ้งย้ายเข้า - ออก การแจ้งเกิด การแจ้งตาย และการลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว
 - การทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน
 - การทะเบียนทั่วไป ได้แก่ การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่า การจดทะเบียนรับรองบุตร การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม และการจดทะเบียนชื่อบุคคล
 - ด้านการทะเบียนปกครอง ได้แก่ การจดทะเบียนพินัยกรรม การจดทะเบียนมูลนิธิ สมาคม การจดทะเบียนพาณิชย์
2. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่
 - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550
 - พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - พระราชบัญญัติการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.2478 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558

เปิดตัวครบวงจร ทุกหน่วยงานสอบและติวทางไปรษณีย์
ติดต่อ 02-3186868, 02-3141492

ศูนย์รวมคู่มือเตรียมสอบและแนวข้อสอบ มีวางจำหน่ายตามศูนย์หนังสือทั่วประเทศ
บริการจัดส่งพัสดุ หรือ ไฟล์ดาวน์โหลด www.thebestcenter.com

ติดต่อออนไลน์ Line ID : @thebestcenter หรือ @tutorkung

290.-

**คู่มือเตรียมสอบ
พนักงานปกครองปฏิบัติงาน
กทม.**

ราคา 290.-

คู่มือสอบเจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ กทม.

ISBN: 978-616-463-693-4

รวบรวมและเรียบเรียงโดย.....

ฝ่ายวิชาการ สถาบัน THE BEST CENTER

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ราคา 299 บาท

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

The Best Center InterGroup Co., Ltd.

บริษัท เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์ อินเตอร์กรุป จำกัด

บริหารงานโดย ดร.สิงห์ทอง บัวชุมและอาจารย์จันทน์ บัวชุม (ติวเตอร์กึ่ง ย่าน ม. ราม)

เลขที่ 2145/7 ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์. 081-4969907, 0-2314-1492, 0-2318-6868 line ID: @thebestcenter หรือ 0627030008

www.thebestcenter.com หรือ www.facebook.com/bestcentergroup

คำนำ

ชุดคู่มือเตรียมสอบ สำหรับการสอบพนักงานปกครองปฏิบัติงาน กทม. ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการสถาบัน เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมตัวสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ดังนั้นทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา โดยได้รวบรวมขึ้นจากประสบการณ์ตรง โดยทั้งเล่มเป็นการเจาะความรู้ทางด้านกฎหมาย พ.ร.บ.และระเบียบที่กำหนดในการสอบ และเจาะแนวข้อสอบพร้อมคำอธิบายอย่างละเอียดพร้อม มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้ที่สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับนี้ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้คณะผู้จัดทำขออ้อมรับข้อบกพร่องใด ๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุก ๆ ท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน
ฝ่ายวิชาการ
สถาบัน The Best Center
www.thebestcenter.com

สารบัญ

➤ 1. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการทะเบียนและปกครองได้แก่	
★ การเลือกตั้งระดับชาติ	1
★ การประชามติ และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ	16
★ การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร	40
★ สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติงานทะเบียนราษฎร การแจ้งย้ายเข้า-ออก การแจ้งเกิด การแจ้งตาย และการลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว	62
★ ความรู้เกี่ยวกับการทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน	68
★ ความรู้เกี่ยวกับการทะเบียนทั่วไป ได้แก่ การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนการหย่า การจดทะเบียนรับรองบุตร การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม และการจดทะเบียนชื่อบุคคล	73
★ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505	81
- เจาะข้อสอบพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548	83
★ ความรู้งานด้านการทะเบียนปกครอง การจดทะเบียนพินัยกรรม การจดทะเบียนมูลนิธิ สมาคม การจดทะเบียนพาณิชย์	87
- เจาะข้อสอบทะเบียนพินัยกรรม	103
- เจาะข้อสอบทะเบียนมูลนิธิ	111
- เจาะข้อสอบทะเบียนสมาคม	120
➤ 2. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	
★ สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขฉบับที่ 1 2564	130
- เจาะข้อสอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขฉบับที่ 1 2564	144
★ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	159
- เจาะข้อสอบ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	177
★ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2555	192
- เจาะข้อสอบ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2555	204
★ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2533	207
- เจาะข้อสอบ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2533	212

★ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534	222
- เจาะข้อสอบ พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562	243
★ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526	250
- เจาะข้อสอบ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526	
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2554 ชุดที่ 1.	258
- เจาะข้อสอบ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526	
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2554 ชุดที่ 2.	267
★ พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558	279
- เจาะข้อสอบ พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558	285
- เจาะข้อสอบ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2561	292
- เจาะข้อสอบ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561	298

1. ความรู้เกี่ยวกับกาปฏิบัติงานด้านกาทะเบียนและการปกครอง
กาเลือกตั้งระดับชาติ กาประชุมติ กาเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร

กาเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย

1. ความหมายของกาเลือกตั้ง

กาเลือกตั้ง คือ กาที่ราษฎรใช้สิทธิของตนเองลงคะแนนเสียงเลือกตัวแทน เพื่อทำหน้าทีแทนตนในการปกครองแต่ละระดับของประเทศ เช่น กาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กาเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด เป็นต้น

กาเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้นต้องเป็นกาเลือกตั้งโดยเสรี กล่าวคือต้องเปิดกว้างให้อิสระในการตัดสินใจทั้งในแง่ของผู้สมัครและผู้ออกเสียงทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยบริสุทธิ์และยุติธรรม ไม่มีการชี้นำหรือบังคับให้เลือก

2. ความสำคัญของกาเลือกตั้ง

ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศแต่ในสภาพสังคมปัจจุบันยอมเป็นไปไม่ได้ทีประชาชนทุกคนจะทำหน้าที่ปกครองประเทศพร้อมๆกัน จึงมีความจำเป็นต้องเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน และประชาชนสามารถเปลี่ยนผู้แทนซึ่งใช้อำนาจแทนตนได้โดยเลือกผู้ทีตนเห็นว่าประโยชน์แก่ส่วนรวมตามแนวทางทีตนต้องการ โดยพิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครหรือพรรคของผู้สมัคร

3. กาเลือกตั้งผู้แทนในระดับต่าง ๆ

กาเลือกตั้งในประเทศไทยมีหลายระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน กล่าวคือ

3.1 ระดับหมู่บ้าน คือ กาเลือกผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกสภาท้องถิ่น

3.2 ระดับตำบล คือ กำนันผู้บริหารท้องถิ่น

3.3 ระดับอำเภอ คือ สมาชิกสภาเทศบาล และ สมาชิกสภาเมืองพัทยา

3.4 ระดับจังหวัด คือ สมาชิกสภาจังหวัด และ กาเลือกตั้งในกรุงเทพฯ ซึ่งได้แก่ กาเลือกตั้งผู้ว่า

ราชการกรุงเทพมหานคร กาเลือกตั้งสมาชิกสภา กทม. และ กาเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต

3.5 ระดับชาติ คือ กาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา

4. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

4.1 คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

4.2.1 มีสัญชาติไทยแต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

4.2.2 มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีทีมีการเลือกตั้ง

4.2.3 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวัน

เลือกตั้ง

4.2.4 คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันอันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้งให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

5. การใช้ดุลพินิจในการเลือกตั้ง

- 1) ในการเลือกตั้งต้องคอยติดตามประวัติและข่าวคราวเกี่ยวกับผู้สมัครอยู่เสมอ
- 2) ตรวจสอบว่ามีสิทธิ์เลือกผู้แทนใดกี่คน
- 3) จำหมายเลขผู้สมัครที่ต้องการเลือกให้ได้เมื่อรับบัตรเลือกตั้งแล้วเดินเข้าคูหา
- 4) ทำเครื่องหมาย X (กากบาท) ในช่องทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งให้ตรงเครื่องหมาย(หมายเลข)

ของผู้สมัคร

5) พับบัตรเลือกตั้งให้กรรมการหย่อนลงในหีบบัตรต่อหน้าตนเองข้อสำคัญต้องเลือกคนที่มีความจริงใจและเสียสละเพื่อส่วนรวมมีความรู้ความสามารถและมีอาชีพสุจริตเป็นหลักเป็นแหล่งแน่นอนไม่ควรเลือกผู้ที่มีเบื้องหลังไม่สุจริต และซื้อขายเสียง

6. ผลเสียของการซื้อขายเสียง

สำหรับการซื้อขายเสียง นับเป็นอันตรายอย่างยิ่งของการเลือกตั้งในทุกระดับ เพราะไม่ได้หวังที่จะเข้ามาเพื่อช่วยสังคมส่วนรวมอย่างจริงใจเป็นเพียงทางผ่านและผลประโยชน์ของตนหรือเข้ามาเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ตามวิถีทางของเขาโดยไม่สนใจผลประโยชน์ของชาติและประชาชนคนเหล่านี้จะไม่เห็นใครสำคัญกว่าตนเอง และประโยชน์ของตน ซึ่งไม่ควรจะให้มีโอกาสเขาจัดการผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างเค็ดขาด

7. การป้องกันการซื้อขายเสียง

หนทางป้องกันการซื้อขายเสียงก็อยู่ที่ประชาชนที่จะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าอำนาจของประชาชนเป็นอำนาจศักดิ์สิทธิ์จะซื้อขายกันไม่ได้และช่วยกันโดย

- 7.1 ไม่รับเงินหรือสิ่งแลกเปลี่ยน
- 7.2 ต่อต้านการซื้อเสียงทุกชนิดในการเลือกตั้งทุกระดับ
- 7.3 ถ้าพบเห็นการซื้อเสียงให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทันทีและช่วยเป็นพยานให้กับทางเจ้าหน้าที่
- 7.4 แนะนำคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านให้เห็นภัยของการซื้อขายเสียงและ

รวมกันรณรงค์ต่อต้าน

- 7.5 ชักชวนกันไปใช้สิทธิให้มาก ๆ

8. การรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การรณรงค์ให้ประชาชนเลือกตั้งให้ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะช่วยสังคม โดยใช้ให้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งแต่การรณรงค์ไม่จำเป็นต้องรณรงค์เฉพาะ ช่วงที่จะมีการเลือกตั้งเท่านั้น แต่สามารถทำได้ในทุกโอกาส เช่น

- 1) การติดตามข่าวสารของผู้แทนมาเผยแพร่แก่ประชาชน
- 2) การติดตามพฤติกรรมแนวความคิด และการตัดสินใจของผู้แทนที่มีต่อนโยบายสาธารณะมาเผยแพร่
- 3) การจับกลุ่มสนทนาปัญหาของบ้านเมือง การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) ชม/ฟังการถ่ายทอดเสียงการประชุมสภาฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งใกล้ตัว มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

9. ประชาชนควรทำอย่างไรเมื่อมีการเลือกตั้ง

การใช้ดุลพินิจในการเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งสำคัญเราคงจะเลือก โดยเห็นแก่พรรคพวกหรือเกรงใจเพราะเป็นคนรู้จักกันหรือมีคนมาขอร้องให้เลือกไม่ได้อีกแล้ว และโดยเฉพาะการเลือกตั้งที่เห็นแก่ผู้มีสสินข้างเป็นการกระทำที่เลวร้าย ประชาชนจึงควรพิจารณาให้ถ่องแท้โดย

9.1 พิจารณานโยบาย/จุดยืนของพรรคว่าเป็นไปตามแนวทางที่เราต้องการหรือไม่

9.2 พิจารณาตัวบุคคลผู้สมัคร โดยดูประวัติความเป็นมาว่าเป็นคนที่มีจุดยืนเคียงข้างประชาชนและสังคมส่วนร่วมหรือไม่

9.3 พิจารณาถึงบทบาทในทางสังคมและค่านิยมต่าง ๆ ของผู้สมัครและพรรคที่สังกัดอย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติในหน้าที่ของพลเมือง 4 ประการ คือ

- (1) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง
- (2) ชักชวนคนอื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยอิสระ
- (3) สอดส่องดูแลไม่ให้มีการ โกงเลือกตั้ง
- (4) หากรู้เห็นว่าการ โกงเลือกตั้งหรือซื้อขายเสียงให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทันที

10. หากประชาชนไม่ไปใช้ สิทธิในการเลือกตั้งจะเสียสิทธิดังต่อไปนี้

ผู้ที่ 'ไม่ได้' ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและ 'ไม่ได้' แจ้งเหตุอันสมควรจะเสียสิทธิ ดังนี้

- สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ศ.ส. และ ศ.ว.
- สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็น ศ.ส. ศ.ว. สมาชิกสภาท้องถิ่น

และผู้บริหารท้องถิ่น

- สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

สิทธิทั้ง 3 ประการ จะไ้กลับคืนมาก็ต่อเมื่อไปใช้สิทธิการเลือกตั้งอย่างใดอย่างหนึ่งในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือท้องถิ่น

- การเลือกตั้งระดับชาติ คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา
- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา 6 ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้ง คัดต่อไปนี้

(1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นรายบุคคลตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดเขตละหนึ่งคน

(2) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นการลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคการเมืองเดียว และใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง

มาตรา 7 เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คัดต่อไปนี้

(1) กำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งต้องกำหนดให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินสี่สิบวันนับจากวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้บังคับ และต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

(2) กำหนดวันที่พรรคการเมืองจะขึ้นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อซึ่งต้องกำหนดให้เป็นวันก่อนวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตาม (1)

(3) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึงมีจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(4) จำนวนเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดซึ่งจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบลหรือเขต พื้นที่ที่อยู่ภายในเขตเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งว่างลง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับเขตเลือกตั้งที่ว่างลงนั้น

➤เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง นสขที่เลือกตั้ง

มาตรา 8 เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ถ้าจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ถ้าจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมี โดยใช้เขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา 9 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งตาม มาตรา 12 กำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะมีในแต่ละเขตเลือกตั้งโดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทาง มาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ใช้เขตหมู่บ้านหนึ่งเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในเขตเทศบาล ในเขต กรุงเทพมหานคร ในเขตสุขาภิบาลหรือในเขตชุมชนหนาแน่นอาจกำหนดให้ใช้แนวถนน เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้

(2) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณแต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการ สะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้น โดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง โดยให้ปิดประกาศไว้ ศาลากลางจังหวัดที่ว่าการอำเภอสำนักงานเทศบาลที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และให้จัดทำแผนที่วางเขตของหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวัน ก็ได้ และให้นำความในวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 10 ในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา 9 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งตามมาตรา 12 กำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วยและให้นำ ความในมาตรา 9 วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศกำหนดที่เลือกตั้งและการ เปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้ง

ที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวกเพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง และมีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วยตามลักษณะของท้องที่และ ภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเพื่อความปลอดภัย ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียง กับหน่วยเลือกตั้งนั้น

มาตรา 11 การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อให้ใช้หน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งตามที่กำหนดไว้สำหรับการ เลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับการลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อด้วย

➤ **เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง**

มาตรา 12 ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(1) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหนึ่งคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ บัญชีนี้

(2) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเก้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และสถานที่นับคะแนนในเขตเลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มชื่อและการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแล การลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

การสรรหาและการแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง ได้ตามสมควร

มาตรา 13 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง

(2) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งมีจำนวนตามที่เห็นสมควร มีหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่ รักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา 14 คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา 13 (1) ให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการสองคน ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งและผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเป็นกรรมการ

ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเสนอรายชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองละหนึ่งคนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งที่มีจำนวนไม่ถึงเจ็ดคนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ได้จำนวนตามมาตรา 13 (1)

ในวันเลือกตั้งถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในขณะนั้น แต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจนครบเจ็ดคน

มาตรา 15 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตามมาตรา 13 (2) โดยใช้วิธีสรรหาจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และให้มีผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตามจำนวนที่เพียงพอต่อการจัดระบบนับคะแนนด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา 16 นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา 17 ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่บุคคลตาม วรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และได้กระทำ โดยสุจริตย่อม ได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งหรืออาญา

มาตรา 18 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา 19 ค่าตอบแทนของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือ

.....

การปฏิบัติงานในการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

➤ **ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง**และ**บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง**

1. **ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง**

มาตรา 20 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา 21 ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ประจำแต่ละ เขตเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพิจารณาเห็นว่าเหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมีไขเหตุอันสมควร ให้รีบแจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

ระเบียบการพิจารณาการแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในการนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ด้วย

ในการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตาม วรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะทำเป็นหนังสือชี้แจงเหตุคัดง้าวและมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุนั้นทางไปรษณีย์ก็ได้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งปิดประกาศรายชื่อบุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่ที่จะรับแจ้งเหตุและวิธีการแจ้งเหตุไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาลที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำคู่มือหมู่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร

มาตรา 22 เมื่อครบกำหนดสามสัปดาห์หลังจากวันเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีใ้แจ้งเหตุตามมาตรา 21 หรือแจ้งเหตุไว้แล้ว แต่เหตุนั้นมีไขเหตุอันสมควรเพื่อให้ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งคัดง้าวแจ้งเหตุที่ไม่อาจ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งภายในหกสัปดาห์นับแต่วันประกาศและให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสัปดาห์นับจากวันสิ้นสุดของการแจ้งเหตุคัดง้าวแล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้แจ้งเหตุทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้นำ มาตรา 21 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 23* ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีใ้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 หรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีไขเหตุอันสมควรให้ถือว่าผู้นั้นเป็นบุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามมาตรา

68 พรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้นั้นเสียสิทธิคงต่อไปนี้

- (1) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น
 - (2) สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ ปกครองท้องถิ่น
 - (3) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น
 - (4) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ ปกครองท้องถิ่น
 - (5) สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
 - (6) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น
 - (7) สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคล ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 - (8) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- การเสียสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาดังตั้งแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา 24 เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งใดแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งและปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควรและที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง กับให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทะเบียนบ้านไปยังเข้าบ้านให้ทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวันด้วย

มาตรา 25 ในกรณีที่มีสิทธิเลือกตั้งหรือเข้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่ม ชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้ส่งเติม ชื่อตามที่ยื่นคำร้องลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่าผู้ยื่นคำร้อง

หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งก็ให้ส่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง โดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการคำนวณพิจารณา เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้เต็มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ยื่นคำร้องหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสาม ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่ง โดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนได้รับคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้น ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

มาตรา 26 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ประกาศตามมาตรา 24 มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควร ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นและเจ้าบ้านทราบ และให้นำความในมาตรา 25 วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน โดยที่บุคคลนั้นมิได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแล้วแต่กรณี มีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา 27 ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งคำพิพากษาของศาลแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีบันทึกลงไว้ในทะเบียนที่จัดทำไว้และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษาของศาลปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาล หรือที่ว่าการอำเภอโดยเร็ว

ในกรณีที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศถอนชื่อผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย และให้นำความในมาตรา 25 วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 28 ห้ามมิให้เข้าบ้านผู้ใดดำเนินการหรือยินยอมให้มีการดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลใดเข้ามา ในทะเบียนบ้านของตนโดยบุคคลนั้นมิได้มาอยู่อาศัยจริง เพื่อเจตนาทุจริตในการเลือกตั้ง

► ผู้สมัครคณะกรรมการสมัครรับเลือกตั้ง

1. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา 29 บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือจะมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา 30 บุคคลใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้ง ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ในนามของพรรคการเมืองใดได้เพียงพรรคการเมืองเดียว และจะสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือแบบบัญชีรายชื่อ แบบใดแบบหนึ่งได้เพียงแบบเดียว

2. การสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา 31 ในการสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครของแต่ละ พรรคการเมืองที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ขึ้นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ เขตเลือกตั้งนั้น ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดภายในระยะเวลาการรับสมัคร การขึ้นใบสมัครตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้สมัครขึ้นหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรค การเมืองว่าส่งสมาชิกผู้นั้นเข้าสมัครรับเลือกตั้ง และชำระเงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท และมีหลักฐานการสมัครครบถ้วนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผู้สมัครไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภต้องแสดงหลักฐานการสำเร็จ การศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือ หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานการ สมัครและวิธีการสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา 32 เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับใบสมัครแล้ว ให้ ลงบันทึกการรับสมัครไว้เป็นหลักฐานและออกใบรับให้แก่ผู้สมัครในวันนั้น และให้ผู้อำนวยการ การเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร และสอบสวน ว่าผู้สมัครมีสิทธิที่ จะสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ ให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดการรับสมัคร ถ้าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งได้ ก็ให้ประกาศการรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ณ ศาลากลาง จังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและ ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัคร

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้มีชื่อผู้สมัคร รูปถ่ายผู้สมัคร พรรคการเมืองที่สังกัด และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่จะใช้ในการลงคะแนน ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา 33 เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ออกใบรับให้แก่ผู้สมัครตามมาตรา 32 แล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครถอนการสมัครรับเลือกตั้ง และให้ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตกเป็นของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา 34 ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามมาตรา 32 ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดนั้น หรือต่อศาลแพ่งสำหรับเขตเลือกตั้งที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้ภายในเจ็ดวันนับจากวันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการ และ ให้ศาลวินิจฉัยว่าให้รับสมัครหรือไม่ โดยไม่ชักช้า คำสั่งของศาลนั้นให้เป็นที่สุด และ ให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ในการนี้ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยเร็วถ้าศาลมีคำสั่งให้รับสมัคร ให้ประกาศชื่อผู้สมัครนั้นตามมาตรา 32 แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติก่อนทราบคำสั่งศาล

3. การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

มาตรา 35 ในกรณีที่พรรคการเมืองใดจะเสนอบัญชีรายชื่อเพื่อสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองนั้นต้องจัดทำบัญชีรายชื่อ โดยมีหลักเกณฑ์ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(1) บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่างๆ อย่างเป็นธรรม

(2) ในการที่พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับความยินยอมเป็นหลักฐาน โดยชัดแจ้งจากบุคคลนั้น และ บุคคลดังกล่าวต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะเสนอรายชื่อเพียงพรรคเดียว

(3) ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยให้จัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัครตามลำดับหมายเลข ไม่เกินจำนวนหนึ่งร้อยคน

มาตรา 36 การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นตามมาตรา 35 ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวันเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งหนังสือยินยอมของผู้สมัคร และชำระเงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท และมีหลักฐานการสมัครครบถ้วนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ให้นำความในมาตรา 31 วรรคสามมาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐาน

การสมัครและวิธีการขึ้นบัญชีรายชื่อ

มาตรา 37 เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครตามมาตรา 36 แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ของผู้สมัคร ถ้าเห็นว่าถูกต้องให้ประกาศรายชื่อพรรคการเมืองและรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นไว้ โดยเปิดเผย ณ สถานที่ตามมาตรา 32 และให้นำความ ในมาตรา 33 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

4. หมายเลขที่จะใช้ลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อบนซองเขตเลือกตั้ง

มาตรา 38 ในกรณีที่เป็นารเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ ได้รับหมายเลขที่จะใช้ลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเรียงตามลำดับก่อนหลังในการมาขึ้นบัญชีรายชื่อ ในกรณีที่มีพรรคการเมืองมาขึ้นบัญชีรายชื่อพร้อมกันและไม่อาจตกลงกันได้ ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างพรรคการเมืองที่มาพร้อมกัน ทั้งนี้ ให้พรรคการเมืองหนึ่งได้รับหนึ่งหมายเลข และถ้าพรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งด้วยให้ใช้หมายเลขเดียวกับหมายเลขของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของพรรคที่ตนสังกัดเป็นหมายเลขประจำตัวผู้สมัครแบบแบ่งเขตของพรรคการเมืองนั้นในทุกเขตเลือกตั้งที่ส่งสมัครด้วย

ถ้าพรรคการเมืองใดมิได้ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ แต่ส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นขึ้น ใบสมัคร ในเขตเลือกตั้งใด ให้ได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครต่อจากหมายเลขสุดท้ายของหมายเลขแบบบัญชีรายชื่อตาม พรรคหนึ่ง และเมื่อมีการขึ้นใบสมัครของผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่น ที่ส่งสมัครเฉพาะแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอีก ให้ได้รับหมายเลขเรียงลำดับถัดไปตามลำดับการสมัครก่อนหลัง แต่ถ้ามีผู้สมัครพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

มาตรา 39 ในกรณีที่เป็นารเลือกตั้งแทนตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งว่างลง ให้ผู้สมัครได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับก่อนหลังในการมาขึ้นใบสมัคร ถ้ามีผู้สมัครพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

► การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา 86 เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในราชกิจจานุเบกษาซึ่งต้องกำหนดให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินห้าวันนับจากวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับและต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

มาตรา 87 บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา 88 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีแต่ละจังหวัดในราชกิจจานุเบกษา โดยใช้เกณฑ์การคำนวณตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่งมีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดที่ตนมีสิทธิลงคะแนนได้เพียงคนเดียว

มาตรา 89 การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้นำความในมาตรา 31 มาตรา 32 และมาตรา 34 เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชำระค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท และเมื่อได้ออกไปรับแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครถอนการสมัครรับเลือกตั้ง และให้ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตกเป็นของรัฐ

มาตรา 90ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ 2 เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง ส่วนที่ 3 เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ส่วนที่ 4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนที่ 6 ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะมาตรา 44 มาตรา 45 และมาตรา 47 ส่วนที่ 7 การลงคะแนนเลือกตั้งและส่วนที่ 9 การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งของหมวด 1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือในหมวดนี้

การแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหนึ่งคน และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนหกคน แต่มิให้นำความในมาตรา 15 ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิการเสนอชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองมาใช้บังคับ และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งด้วย

การนับคะแนนเลือกตั้งให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้ง และให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ 8 การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง เฉพาะกรณีการนับคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับกับการนับคะแนน และการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือในหมวดนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรานี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาบรรดาบทบัญญัติใดๆ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นำมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ถ้าบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การกระทำใด ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นความผิดและมีบทกำหนดโทษสำหรับความผิดนั้น

ให้นำมาใช้บังคับกับการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยให้ถืออัตราโทษอย่างเดียวกัน

มาตรา 91 ภายใต้บังคับมาตรา 92 ห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่การแนะนำตัวผู้สมัคร

การแนะนำตัวผู้สมัครให้กระทำได้เฉพาะการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อแนะนำตัวผู้สมัครตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และในกรณีพิเศษ กรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรเพื่อความจำเป็นกรณีผู้สมัครทุกคนอาจกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายไว้ด้วยก็ได้

การแนะนำตัวผู้สมัครตามวรรคหนึ่งหมายความว่า การแสดงข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับ ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา และประวัติการทำงาน หรือประสบการณ์ในการทำงาน

มาตรา 92 เพื่อประโยชน์ในการแนะนำตัวผู้สมัคร โดยเท่าเทียมกัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือในที่ชุมนุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร
- (2) พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
- (3) จัดหาสถานที่เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (4) จัดสรรเวลาการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (5) กิจกรรมอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา 93 จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งคน ให้ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนมากที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งจังหวัด ใดมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนมากที่สุดตามลำดับลงมาตามจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จังหวัดนั้นจะพึงมีเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้สมัครมีคะแนนเท่ากันอันเป็นเหตุให้มีสมาชิกวุฒิสภาเกินจำนวนที่จังหวัดนั้นจะพึงมี ให้ผู้สมัครที่มีคะแนนเท่ากันจับสลากเพื่อให้ผู้สมัครตามจำนวนที่จะพึงมีในจังหวัด นั้นการจับสลากให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่จังหวัด ใดมีผู้สมัครเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น ผู้สมัครที่จะ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และในกรณีเช่นนี้ถ้าไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งหรือมีผู้ได้รับเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะ พึงมีในจังหวัดนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในจังหวัดนั้นเพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาตามจำนวนที่จะพึงมีเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

➢ ความหมายของคำว่า “ประชามติ” กับ “ประชาพิจารณ์”

“ประชามติ” (Referendum) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง “มติของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศที่แสดงออกในเรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือที่ใดที่หนึ่ง และมติของประชาชนที่รัฐให้สิทธิออกเสียงลงคะแนนรับรอง ร่างกฎหมายสำคัญที่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติแล้ว หรือให้ตัดสินใจหาสำคัญในการบริหาร ประเทศ”

ในทางรัฐธรรมนูญ หมายถึง “กระบวนการในการแสดงความคิดเห็นของ ประชาชนด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือกระทบ ต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ก่อนที่จะนำมติหรือการตัดสินใจนั้น ออกเป็นกฎหมาย หรือนำไปปฏิบัติเพื่อบังคับใช้เป็นการทั่วไป”

“ประชาพิจารณ์” (Public Hearing) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง “การฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่” ในทางรัฐธรรมนูญ หมายถึง “กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และ ประชาชนมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูล คำแสดง จุดยืน ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น ทั้งในเชิงสนับสนุนหรือคัดค้าน เกี่ยวกับนโยบาย ร่างกฎหมาย หรือการริเริ่มโครงการ ของรัฐ เพื่อให้รัฐนำข้อพิจารณาของทุกฝ่ายไปเปรียบเทียบผลดีผลเสีย หากจุดสมดุล ที่เหมาะสม และใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบ โปร่งใส และมีความรับผิดชอบ ก่อนที่จะ ตัดสินใจตามอำนาจที่มีอยู่ต่อไป” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งประชาพิจารณ์จะต้องเกิดขึ้น ก่อนการตัดสินใจของรัฐ คงนั้น หากรัฐได้ตัดสินใจในโครงการใด ๆ ไปก่อนแล้ว กระบวนการที่เกิดขึ้นจึงมิใช่การรับฟังหรือการปรึกษาหารือ หากเป็นเพียงแต่ การประชาสัมพันธ์เท่านั้น

การออกเสียงประชามติ (referendum) คือ การนำร่างกฎหมาย ร่างรัฐธรรมนูญ และนโยบายที่สำคัญของประเทศ ไปผ่านการตัดสินใจเพื่อแสดงความคิดเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ โดยประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย นับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อแนวทางการปกครองประเทศ และถือเป็นการปฏิบัติโดยตรงแบบหนึ่งซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการบริหารราชการแผ่นดิน

หลายประเทศมีการออกเสียงประชามติเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้ว ประเทศไทยเคยมีการนำเอาการออกเสียงประชามติตามบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2492 ฉบับ พ.ศ. 2511 ฉบับ พ.ศ. 2517 ฉบับ พ.ศ. 2540 และฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2549 โดยสามฉบับแรกกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงประชามติในกรณีที่เป็นกรณีแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเท่านั้น ส่วนฉบับ พ.ศ. 2540 กำหนดให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีสามารถขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติในเรื่องที่อาจกระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชนตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยไม่เคยมีการดำเนินการออกเสียงประชามติตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้จนกระทั่ง พ.ศ. 2550 ที่มีการออกเสียงให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้นำการออกเสียงประชามติมาใช้ครั้งแรกในมาตรา 165⁽¹⁾ โดยการจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในสองกรณี คือ กรณีที่

คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องนี้อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้ และในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ โดยรัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2564

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ๒๕๖๔

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม และชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติพ.ศ. ๒๕๖๔”

หน้า ๑

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติพ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติ

“สิทธิออกเสียง” หมายความว่า สิทธิออกเสียงประชามติ

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นหน่วยออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“บัตรออกเสียง” หมายความว่า บัตรออกเสียงประชามติ

“คะแนนออกเสียง” หมายความว่า คะแนนออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง” หมายความว่า ประธานกรรมการและกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ประธานกรรมการและกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงประชามติ

“คณะกรรมการประจำเขต” หมายความว่า คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

“กรรมการประจำเขต” หมายความว่า กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

“คณะกรรมการประจำหน่วย” หมายความว่า คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

“กรรมการประจำหน่วย” หมายความว่า กรรมการประจำหน่วยออกเสียง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้มีไว้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ขึ้น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ขึ้น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ๗ กฎหมายหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ขึ้น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว และ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบ หรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการ โดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้า ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการ ประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอื่นใด รวมทั้งวางระเบียบปฏิบัติ เท่าที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตาม พระราชบัญญัตินี้ หากมีความจำเป็นไม่อาจจัด ให้มีการประชุมร่วมกันได้ ประธานกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และ ให้เลขาธิการดำเนินการบันทึกเสียงและภาพด้วย ไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดการประชุมดังกล่าวให้มีผลเช่นเดียว กับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราช บัญญัตินี้และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะ กรรมการการเลือกตั้ง

ในการนี้ ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้บังคับ กับการประชุมของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้การประชุมดังกล่าว มีผล เช่นเดียวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตาม วรรคหนึ่ง

มาตรา ๘ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจจัดและควบคุมดูแลการออกเสียงให้เป็นไป โดยสุจริต เที่ยงธรรม เสรี เสมอภาค และชอบด้วยกฎหมาย

การออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ มีดังต่อไปนี้

(๑) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามที่มีบทบัญญัติกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) การออกเสียงกรณีเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความเหตุอันสมควร

(๓) การออกเสียงตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการออกเสียง

(๔) การออกเสียงในกรณีที่รัฐสภาได้พิจารณาและมีมติเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีเหตุสมควรที่จะให้มีการออกเสียงและได้แจ้งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ

(๕) การออกเสียงกรณีประชาชนเข้าชื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบในการออกเสียงตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การออกเสียงในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ จะกระทำมิได้

ในกรณีที่จำเป็นต้องดำเนินการออกเสียงตามวรรคสอง เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการออกเสียงหรือเมื่อประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบแล้วแต่กรณีให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ

มาตรา ๑๐ เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียงตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๕ (๑) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา

ในการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม โดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยสะดวกให้นายกรัฐมนตรีทราบพร้อมกับส่งให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ (๔) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งมติเห็นชอบของแต่ละสภาให้นายกรัฐมนตรีทราบ ในการแจ้งดังกล่าวให้ส่งสาระสำคัญของเรื่องที่จะขอทำประชามติในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญได้โดยสะดวกให้นายกรัฐมนตรีทราบด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๕ (๕) อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน ส่วนคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการถูกจำกัดสิทธิของผู้มีสิทธิเข้าชื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๔

เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๑๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการที่จะให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้อง

ไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและ ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เว้นแต่กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความจำเป็น ในทางงบประมาณหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันแตกต่างจากที่กำหนดไว้ได้ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก

มาตรา ๑๒ การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือคณะกรรมการอาจกำหนดให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และอาจใช้วิธีลงคะแนนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี และใช้ในเขตออกเสียงใดเขตออกเสียงหนึ่งหรือหลายเขตออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๓ การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น

หมวด ๒

การให้ข้อมูลและการจัดให้มีการแสดงความเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ

มาตรา ๑๔ ในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ โดยสรุปที่ได้รับจากประธานรัฐสภาตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องเผยแพร่ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศให้มีการออกเสียง รวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลส่งให้เข้าบ้านทราบไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันออกเสียง และเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐด้วย

การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงและต้องไม่มีลักษณะเป็นการชี้นำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงนั้น

มาตรา ๑๕ เมื่อจะจัดให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๑๑ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดดำเนินการจัดทำข้อมูล ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ส่งให้คณะกรรมการก่อนวันประกาศให้มีการออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

- (๑) ชื่อเรื่องที่จะจัดทำประชามติ และเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการทำประชามติ
- (๒) สาระสำคัญของกิจการในเรื่องที่จัดทำประชามติ

(๓) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการในเรื่องที่ทำประชามติ

(๔) ประมวลการค่าใช้จ่ายและที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายสำหรับกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ

(๕) ประโยชน์ได้เสียที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ท้องถิ่น หรือประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกันแก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการพร้อมสรุปเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย

ให้คณะกรรมการเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับแก่การจัดทำข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวด้วย

มาตรา ๑๖ เมื่อได้ประกาศกำหนดวันออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง

จัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบคอบอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่มีความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ผู้ใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๗ ประชาชน พรรคการเมือง องค์การเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการออกเสียงได้โดยเสรี เสมอภาค และเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลในการออกเสียงที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน พรรคการเมือง องค์การเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ได้เข้าร่วมอย่างเสรีและเท่าเทียม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๓

เขตออกเสียง หน่วยออกเสียง และที่ออกเสียง

มาตรา ๑๘ การออกเสียงให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

มาตรา ๑๙ ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งที่กำหนดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันออกเสียงเป็นหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้

ให้คำเน้นการประกาศหน่วยออกเสียงและ ที่ออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันก่อนวันออกเสียงโดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง หรือประกาศในรูปแบบอื่นด้วยก็ได้ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกหรือเพื่อการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือมีเหตุจำเป็นในการประหยัดงบประมาณ คณะกรรมการประจำเขตอาจประกาศ เปลี่ยนแปลงหน่วยออกเสียงหรือที่ออกเสียงได้ โดยประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่กรณีเกิดจากเหตุฉุกเฉิน อุตภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำความ ในวรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียงและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๒๐ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงและมีหน้าที่ไปใช้สิทธิออกเสียงอย่างอิสระ

- (๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
 - (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันออกเสียง
 - (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง
- มาตรา ๒๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันออกเสียง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง
- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
 - (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
 - (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือ โดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
 - (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๒๒ ในการออกเสียงครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิออกเสียงไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียงได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียงต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตออกเสียงก่อนวันออกเสียงหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันออกเสียง ทั้งนี้ การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียงก่อนวันออกเสียงไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิออกเสียง

ในการแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทำเป็นหนังสือหรือ โดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งแทน หรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียน หรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ และ สถานที่รับแจ้งเหตุ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วย

มาตรา ๒๓ เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับแต่วันออกเสียง ให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตาม มาตรา ๒๒ พรรคหนึ่ง ประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงและมีคู่แข่งเหตุตามมาตรา ๒๒

ในกรณีที่ประกาศรายชื่อตาม พรรคหนึ่งมีความผิดพลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ให้ผู้มีส่วน ใดเสียขึ้นคำร้องต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๒ เพื่อดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ ตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงและมีคู่แข่งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียง ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๒) สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ ปกครองท้องถิ่น

(๓) เข้าชื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ (๕)

(๔) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และ ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

(๕) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหาร ท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจำกัดสิทธิตาม พรรคหนึ่งให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปีนับแต่วันออกเสียงครั้งที่ผู้มีสิทธิ ออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง และหาก ในการออกเสียงครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงอีกให้นับเวลา การจำกัดสิทธิครั้งนี้ โดยนับจากวันที่มิได้ไปใช้สิทธิออกเสียงครั้งใหม่ หากกำหนดเวลาการจำกัดสิทธิ ครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใดให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธิ นั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๒๕ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่ง คณะกรรมการ มอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณ ใกล้เคียงกับที่ออกเสียงหรือสถานที่ที่ประชาชนสะดวกในการตรวจสอบก่อนวัน ออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน และ ให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้าน ให้ทราบ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบวัน

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงตาม พรรคหนึ่ง มิให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิออกเสียง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ณ ที่ออกเสียง ให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิออกเสียงด้วย

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อ เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่ม ชื่อต่อคณะกรรมการประจำเขต